

Kaupunginhallitus
Valtuusto

§ 6
§ 6

11.01.2021
15.02.2021

Valtuustoaloite matalapalkkatukimallin pilotoimiseksi Keuruulla

173/01.00.00/2020

KH 11.01.2021 § 6

Aloite jätetty
Aloitteen jättäjä
Muut allekirjoittajat
Vastuullinen viranhaltija
Aloitteen sisältö

15.6.2020
Keuruun Perussuomalaisten valtuustoryhmä

Perusturvajohtaja Tuija Koivisto

Valtakunnallinen työvoimareservi on merkittävä, jonka työpanos yhteiseksi hyväksi nykyisellä politiikalla osittain menetetään. Toisaalta monet työnantajat tuskailevat, kun tarpeellisiin tehtäviin on vaikea saada työntekijöitä. Työvoiman tarve jää monessa tehtävässä täyttämättä kynnispalkkaongelman takia - työ on tekijälle kannattamatonta.

Toimenpide-ehdotukset:

- Kaupunki aloittaa toimenpiteet nk. Martikaisen mallin pilotoimiseksi Keuruulla
- Selvittää, voisiko tällainen malli olla osa työllisyyden kuntakokeilua

Martikaisen malli

Ns. Martikaisen mallin kehittäjä on YTM Jouko Martikainen. Käytettävissä olevan aineiston mukaan Martikaisen malli tarkoittaa voimakasta matalapalkkatukea, jossa valtio alkaisi maksaa pienpalkkaisille palkkatukea. Mallin mukaan esimerkiksi noin 11 euron tuntipalkasta työnantaja maksaisi kaksi euroa ja valtio korvaisi lopun palkkakustannuksen matalapalkkatukena. Tuntipalkan kasvaessa Martikaisen mallin matalapalkkatuki alenisi niin, että tuntipalkan ollessa noin 19 euroa, tuki olisi enää 1,66 euroa tunnilta. Matalapalkkatukea maksettaisiin matalapalkkaisessa työssä olevista työnantajalle.

Martikaisen mallista ei löydy aineistoa tieteellistä julkaisuista. Mallin kuvaukset on tehty 2000 –luvun alussa, viimeisin Martikaisen oma kirjoitus on Helsingin Sanomissa vuodelta 2011. Mallia esittelevät sivut www.martikaisenmalli.com on poistettu käytöstä. Käytännön pilotointia Martikaisen mallista ei ole toteutettu missään.

Matalapalkkatukikokeilut Suomessa

Pääministeri Matti Vanhasen ensimmäisen hallituksen hallitusohjelmassa kokeiltiin matalapalkkatukea 54 vuotta täyttäneiden työllistämiseksi. Matalapalkkatukea maksettiin vuosina 2006-2007 44 % pal-

kasta siltä osin kuin kuukausipalkka ylitti 900 euroa, kuitenkin korkeintaan 220 euroa kuussa. Tukea sai vain työhön, jossa työaika on vähintään 140 tuntia kuukaudessa. Tämän kokeilun kustannukset olivat noin 85 miljoonaa euroa vuodessa, tuella synnytettiin tai ylläpidettiin yhteensä 2020 työpaikkaa. Matalapalkkatukikokeilusta tehdyt tutkimukset (Palkansaajien tutkimuslaitos - Kristiina Huttunen, Jukka Pirttilä ja Roope Uusitalo) sekä (Pellervon taloudellinen tutkimuskeskus- Hanna Karikallio ja Raija Volk) osoittivat osin ristiriitaisia tuloksia kokeilun vaikutuksesta työllisyyteen. Molemmat tutkimukset kuitenkin pitivät vaikutusta työpaikkojen määrään vaatimattomana kustannuksiin nähden.

Keuruu lisä

Perusturvalautakunta on 9.4.2019 §38 vahvistanut työllistämisen kuntalisänsä ns. Keuruu-lisän maksamisen perusteet. Kuntalisän suuruus on 250e / kk / työllistetty. Kuntalisää voidaan myöntää vuosittain varatun määrärahan puitteissa.

Kohderyhmä

Työllistettävän henkilön tulee olla keuruulainen

- alle 25-vuotias nuori, jonka palkkaukseen työ- ja elinkeinotoimisto myöntää palkkatukea
- vajaakuntoinen tai pitkäaikaistyötön, joiden palkkaukseen työnantaja saa palkkatukea 40 % tai 50 % palkkakustannuksista.

Etusijalle asetetaan ne työttömät henkilöt, joiden työllistymisen tukitoimenpiteistä on sovittu työttömän, työllisyyspalveluiden sekä työ- ja elinkeinotoimiston laatimassa työllistymissuunnitelmassa. Kuntalisää maksetaan työnhakijan työssäoloehdon täyttymiseen saakka tai harkinnalla enintään kahdeksalta (8) kuukaudelta saman henkilön palkkauskustannuksiin.

Kuntalisä voidaan myöntää työttömän henkilön työssäkäyntialueella (80 km kotiosoitteesta) työllistävälle yritykselle, yhdistykselle tai säätiölle. Kuntalisää ei myönnetä julkisyhteisölle kuten seurakunnalle.

Yritykselle elinkeinotoimintaan myönnettyjen julkisten tukien (valtion palkkatuki ja kaupungin kuntalisä) yhteenlaskettu osuus voi olla enintään 75 % henkilön palkkauskustannuksista. Palkkakustannuksia ovat työllistetylle maksettava bruttopalkka, työntekijän vakuutusmaksut sekä työnantajan lakisääteinen sosiaaliturva-, työeläkevakuutus-, tapaturmavakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksu ja pakollinen ryhmähenkivakuutusmaksu (bruttopalkka ja sivukulut).

Työntekijän työajan tulee olla vähintään 65 % kokoaikatyöstä. Vajaakuntoisen henkilön työaika voi olla pienempi.

Työllistettävälle henkilölle edellytetään maksettavan kyseiseen työsuhteeseen soveltuvaa työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai jollei sovellettavaa työehtosopimusta ole, tavanomaista ja kohtuullista palkkaa kyseisestä työstä.

Kuntalisää maksetaan niiltä päiviltä, joilta työnantaja on velvollinen maksamaan palkkaa, kuitenkin enintään viideltä päivältä viikossa. Lisää ei makseta niiltä päiviltä joilta työnantajalla on oikeus saada palkkatuella palkatun palkkakustannuksiin sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuutta.

Vuonna 2020 Keuruu lisästä on tehty kaksi päätöstä ja sitä on myönnetty yhteensä 3750 euroa. Määräraha on 15 000 euroa.

Työttömyys Keuruulla

Lokakuun 2020 lopussa Keuruulla oli työttömiä työnhakijoita 446 eli 11,6% työvoimasta. Työttömistä miehiä oli 253 ja naisia 193. Yli 50 vuotiaita työnhakijoista oli 211 ja alle 25 vuotiaita 50. Pitkäaikaistyöttömiä oli 100. Avoimia työpaikkoja lokakuun lopussa oli 29.

Työllisyyden kuntakokeilu

Työllisyyskokeiluissa sovitetaan yhteen valtion ja kuntien resursseja, osaamista ja palveluja. Tavoitteena on erityisesti heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen tukeminen. Työllisyyden kuntakokeiluissa lisätään palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja tavoitellaan työllisyys-, koulutus-, sosiaali- ja terveyspalveluita paremmin yhteen sovittavia ratkaisuja.

Työllisyyskokeilujen tavoitteena on nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista ja tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Kokeilujen tarkoituksena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Kokeiluissa kehitetään työnhakijoille tarjottavia työllistymistä tukevia palveluja ja palvelumalleja, joiden avulla voidaan nykyistä paremmin tunnistaa ja ratkaista asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet, työllistymisen esteet sekä osaamisen kehittämistarpeet.

Kokeiluihin ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat ja kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa hanke-alueiden TE-toimistoissa. Kokeilukunta vastaa näiden asiakasryhmien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden (TE-palveluiden) tarjoamisesta. Ohjaaminen kunnan

asiakkaaksi tarkoittaa sitä, että TE-toimisto ilmoittaa työnhakijalle, että jatkossa hänen kotikuntansa vastaa TE-palveluiden tarjoamisesta hänelle.

Keuruu on mukana työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Jämsän ja Saarijärven kaupunkien kanssa. Kokeiluaika on 1.3.2021-30.6.2023. Kuntakokeiluun ei ole tulossa valtiolta muuta taloudellista tukea tai apua kuin, että Keuruulle siirtyy TE-toimistosta 1,8 HTV:tä sekä lisäksi vuodelle 2021 koronaresurssin mukainen htv-lisäys 0,2HTV.

Martikaisen mallin soveltamisesta työllisyyden kuntakokeilussa pyydettiin selvitys TE-toimiston johtaja Tuula Säynätmäeltä. Hänen vastauksensa on: ” Keski-Suomen TE-toimisto on konsultoinut TEMiä Keuruun Martikaisen mallin pilotointiin liittyvässä kysymyksessä.

Martikaisen mallissa on tavoitteena yritysten rekrytointikynnyksen madaltaminen mahdollistamalla matala palkkataso, jota kompensoitaisiin valtion maksamalla palkkatuella työntekijän toimeentulon turvaamiseksi.

Martikaisen mallin kaltaisista aloitteista on keskusteltu Työ- ja elinkeinoministeriössä sekä myös työmarkkinajärjestöjen kanssa. Mallia vastaava ehdotus sisältyi myös TEMin vuoden 2016 työllisyyspakettiin. Malli ei useista aloitteista huolimatta ole saanut järjestökentältä kannatusta, mistä johtuen mallin pilotoimiselle ei ole Suomessa muodostunut riittäviä edellytyksiä. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista Martikaisen mallin mukaisen tuen myöntämistä, koska julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain (JTYPL) mukaan palkkatuki myönnetään työnantajalle ja työnantajan tulee maksaa vähintään TES:n mukaista palkkaa.

Kuntakokeilussa kokeilulaissa määritellyt TE-toimiston asiakasryhmät siirtyvät kuntakokeilukuntien palveluvastuulle. Asiakkaille tarjotaan kokeiluissa julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain (JTYPL) mukaisia palveluja. Palkkatuki on yksi palveluista, joita kunta voi käyttää vastuulleen tulevien asiakkaiden työllistymisen edistämiseen. Kuntakokeiluissa palkkatuki myönnetään nykyisen lainsäädännön mukaisesti.

Palkkatukea koskevaa lainsäädäntöä ollaan parhaillaan uudistamassa ja selkiyttämässä. Uudistus on tulossa eduskuntakäsittelyyn vuonna 2021. Palkkatuki uudistuksessa pykälä ei ole tältä osin tarkoitus muuttaa eikä tällaista muutosta valmistella muutoinkaan TEM:ssä tällä hetkellä.”

Vastauksena toimenpide-ehdotuksiin:

Martikaisen mallin pilotoiminen Keuruulla

Martikaisen mallin mukainen voimakas matalapalkkatuki on mallin mukaan tarkoitettu valtion maksettavaksi. Jos tällä mallilla haluttaisiin saada kaikille keuruulaisille työttömille työnhakijoille osa-aikainen työ (n. 20 h / vko), olisivat kustannukset vuositasolla noin 3,5-4 miljoonaa euroa. Lisäksi mallin mukaan tukea tulisi maksaa myös niistä työssä olevista, joiden tuntipalkka jää alle 20 euroa tunnilta. Martikaisen mallin mukaisen matalapalkkatuen maksaminen kunnan varoista maksaisi noin 3-4 kertaisesti työllisyyspalvelujen nykyisen nettobudjetin (1,5 m€) verran.

Martikaisen malli osana työllisyyden kuntakokeilua

Kuntakokeilussa palkkatuki myönnetään nykyisen lainsäädännön mukaisesti. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista Martikaisen mallin mukaisen tuen myöntämistä.

Vastauksena valtuustoaloitteeseen

Pitkäaikaistyöttömyyden haasteet ovat moniulotteiset, kyse ei ole vain työpaikan puuttumisesta. Työttömille työnhakijoille tarvitaan räätälöityjä koulutusmahdollisuuksia ja lisäksi tarvitaan työkyvyn arviointia, kuntoutusta ja ennen kaikkea sosiaalista tukea, jotta työllisyyden kohtaanto-ongelmiin löydetään ratkaisuja.

Martikaisen mallin mukaiseen voimakkaaseen matalapalkkatukeen ei yksittäisen kunnan tulorahoituksella ole edellytyksiä. Työllisyyden kuntakokeilussa on toimittava nykyllä lainsäädännön mahdollistamissa puitteissa.

Valmistelija: perusturvajohtaja Tuija Koivisto, puh.040 513 5821.

Päätösehdotus

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus esittää valtuustolle, että valtuusto merkitsee edellä olevan selvityksen tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Keskustelun kuluessa Harri Oksanen ehdotti, että asia palautetaan valmisteluun. Ehdotusta ei kuitenkaan kannatettu.

Päätös

VALT 15.02.2021 § 6

Hyväksyttiin.

Keskustelun kuluessa valtuutettu Harri Oksanen esitti Hannu Rantasen kannattamana, että asia palautettaisiin uuteen valmisteluun.

Puheenjohtaja totesi, että koska oli tehty kaupunginhallituksen pohjaesityksestä poikkeava kannatettu päätösesitys, asiasta oli äänestettävä. Valtuusto hyväksyi puheenjohtajan tekemän esityksen nimen-

huutoäänestyksestä: ne jotka kannattavat kaupunginhallituksen pohjaesitystä, äänestävät JAA ja ne jotka kannattavat valtuutettu Oksasen esitystä asian palauttamisesta uudelleen valmisteluun, äänestävät EI.

Suoritetussa äänestyksessä annettiin kolmekymmentä (30) JAA-ääntä ja viisi (5) EI-ääntä.
(Äänestyspöytäkirja liitteenä.)

Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen esityksen tuleen valtuuston päätökseksi äänin 30 - 5.

Päätös

Kaupunginhallituksen päätösehdotus hyväksyttiin. Valtuusto merkitseen selvityksen tiedokseen ja toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.